משנה · אחרונים · רש״ש · סדר זרעים

רש״ש על משנה שביעית

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש״ש על משנה שביעית

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשש-על-משנה-שביעית/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ה 4
משנה ו 4
משנה ז 5
משנה ח 5
פרק ב 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ד 6
משנה ו 6
משנה ז 6
משנה ח 6
פרק ג 6
משנה א 6
משנה ג 7
משנה ה 7
משנה ז 7
פרק ד 8
משנה ב 8
משנה ד 8
משנה ו 8
פרק ה 8
משנה ד 8
משנה ה 8
משנה ז 8
פרק ו 9
משנה א 9
משנה ב 9
פרק ז 9
משנה ב 9
משנה ג 10
משנה ד 10
משנה ז 10
פרק ח 11
משנה ב 11
משנה ד 11
משנה ח 11
משנה יא 11
פרק ט 12
משנה ב 12
משנה ה 12
משנה ז 12
משנה ט 12
פרק י 13
משנה א 13
משנה ד 13
משנה ה 13
משנה ו 13

פרק א

משנה א

משמע מדברי המפרשים דשני פרקים הללו שהם פסח ועצרת אסורין מקרא או מהלכה (בזמן המקדש) ובמו"ק (ג' ב' ד' א') ובתד"ה אלא מוכח דמקרא או מהלכה אינה אלא למ"ד יום. והשני פרקים מתקנתא דב"ש וב"ה הם וכ"כ הרמב"ם ברפ"ג מהל' שמיטה אולם לשנוייא דרב אשי שם א"ל דגם הב' פרקים מהלכה הם ע"ש. אמנם לפרש"י בר"ה (י' ב') מוכח דעקר תוספת אינו אלא למ"ד יום לר"א ויום א' לר"מ ועי' בפי' הרמב"ם לקמן פ"ב מ"ו ודברי התו"ח בזה מגומגמין:

משנה ה

בתורע"א אות ו' בד"ה קשה לי דלמה לי ג' אילנות כו'. [נ"ב קדמו בס' בנין אריאל גמ' מו"ק. - מהגרמ"ש]:

משנה ו

בתור"ע אות ז' בהר"ב ד"ה נטיעות אין חורשין. קשה לי כו' אולם מלשון הרמב"ם בפי' בסוף פרקין כו' ומ"מ צ"ע דמנ"ל הא ע"ש. ומלבד שהקושיא חלושה דא"ת כל הב"ס נצרכה להחרש עד עצרת בשביל ג' הנטיעות ה"ל להתיר גם עד ר"ה כיון דהתורה חסה עליהן. עוד זאת דבירושלמי נמי מוכח כן והוא דאיתא התם ר"ש וראב"י אמרו ד"א דאמר כו' הגומם את כרמו פחות מטפח חייב בערלה מפני מראית העין וא"כ ע"כ גם דברי ר"ש אינן אלא לחומרא ושפיר דק הרמב"ם בכאן שלא לבאר הנ"מ דבין נטיעות לאילנות קולתן דנטיעות. ויתורץ בזה גם קושיות הט"א בר"ה הביאו בתור"ע אות ט' דהא ר"ע ל"ל הלכה דעשר נטיעות וא"כ מנ"ל להקל בהן והרי מוכח דל"פ ע"ז נמי ומדקאמר נטיעה כשמה אבל לפמש"כ א"ש דר"ע לא קאי רק אחומרא דאית בהון ודברי הרא"פ בהא דאמרו ד"א מופרכים מהר"ן בפ"ק דסוכה דכ' דאמרו ד"א משמע שהם שוים בדבריהם לגמרי ע"ש. ונ"ל עוד דהרמב"ם בחבורו חזר מזה וס"ל דר"ש לגמרי דאין עלה כנטיעה אפי' לקולא והירושל' דאמר אמרו ד"א לשיטתיה בר"פ דהב' פרקים אינן אלא מדרבנן לכן אף דלראב"י אינה רק מפני מה"ע מ"מ לא החמירו רבנן במילתייהו אבל הרמב"ם דפסק כש"ס דידן דבזמן המקדש אסור מהלכה א"כ ע"כ דברי ר"ש וראב"י אינן עולין בקנה אחד וטעמא דר"ש ע"כ דלענין תוספת שביעית הלכתא גמ"ל ואין למדין מהלכה ומיושב שפיר מה שהניח בתור"ע (אות י') בצ"ע פסקי רמב"ם מערלה לשביעית אהדדי גם מה שהקשה מהא דפסק דילדה פחותה מטפח חייבת בערלה לעולם אהא דגומם

פחות מטפח לק"מ א' שהרי אמר ילדה כו' משמע דדוקא שנראית עדיין ילדה משא"כ הא דגומם דמיירי באילן שנראה זקן. ב' דהא כשיעלה בו החדש (אשר עליו אנו דנין) יהיה יותר מטפח. ג' דהא ניכר לכל שנגמם וא"כ ידעו שהיה תחלה גדול יותר:

משנה ז

בתוי"ט ד"ה ר' שמעון בן גמליאל אומר כל עשרה דלועים כו'. מביא כי בירושלמי מוקי לה בדלעת יונית דוקא ור"ל דת"ק לא פליג ולכן פסק הרמב"ם בפי' כרשב"ג אבל בחיבורו לא העתיק דבריו מוכח דחזר בו וס"ל דת"ק פליג דיונית שוה לשארי דלועין ונ"ל ראיה לדעתו בחיבורו מהירושלמי דכלאים ספ"ב דחשיב שם דברים שחלוקה דלעת יונית משארי דלועין ולא חשיב להך להכא בהדייהו:

משנה ח

במשנה עד שיחולו. עי' פי' הרמב"ם ובשנ"א הקשה עליו וכי הפדיה גורמת להיות נקראים ע"י אילנות ול"נ דבאמת אינם נעשים אילנות עד שנה הה' רק אם נפדו בשנת הד' ויהיו נאכלין חוץ לירושלים גזרו מפני הרואים שלא יסברו דשנת חמישית הן אולם לפי מה שאבאר לקמן דיש חומר בנטיעות מבזקנים ור"ע ור"ש מיירי דוקא בזה א"א לפרש כן:

פרק ב

משנה א

בתוי"ט ד"ה במקשאות כו' אבל פי' מקשאות מקום זריעת הקשואים כו' כמ"ש הרמב"ם. אבל רש"י בפסחים (י' ב') פי' דהוא שם אילני הקשואים והדלועים ושם פירושו מוכרח וביותר מוכח כן בב"מ (צ"ג) המשמר ד' וה' מקשאות ומוקי לה שם בעקורין וע"ש בפירש"י:

משנה ב

בתוי"ט ד"ה ומעדרין כו' וא"ת אמאי לא שרינן עדור בכל אילנות כו' כמו שפסק הרמב"ם בריש הל' שמיטה דחרישה בשביעית אינה אלא מד"ס. ותמוה דלא מיבעיא למאן דמוקי קרא דבחריש ובקציר תשבות לתוספת שביעית הרי מפורש איסור חרישה אלא אפי' לר' ישמעאל דתו"ש מהלכה הלא הוא ג"כ לענין חרישה דההלכה היתה לנטיעות דמותר לחרוש עד ר"ה והרמב"ם לא כתב שם רק שאין לוקין על החרישה אבל איסור איכא בה אי מקראי אי מהלכה שוב ראיתי שכן כתב גם השעה"מ ז"ל בריש הל' שמיטה בדעת הרמב"ם שאסורה מה"ת רק שאין לוקין עליה:

משנה ד

בתו"ח ד"ה מזהמין כו' פי' השני שכתב הר"ב כו' הוא פי' הרמב"ם ואע"ג דנשמעינהו מן מעשנין דמ"ב י"ל דה"א כו' אבל מ"מ יקשה דליתני הא דמזהמין שמה בהדי מעשנין. וכה"ג הקשה בעצמו לעיל במסקלין אמנם במחכ"ת ל"ד בלשון המשנה שאמרה את הנטיעות דמשמע דזקנים לא (עי' בפרק דלעיל) והחילוק נ"ל דעישון הוא לתולעים שבפירות וזיהום הוא לתולעים שבאילנות וכמו שהם בפי' הרמב"ם. ובמש"כ מיושב נמי מה שהקשו הרא"ש והתוי"ט על פי' הר"ש בהא דוקוטמין אותן דהיינו מאבקין דע"כ יש חילוק ביניהם מדלא שרינן קטימה אלא לנטיעות:

משנה ו

רי"א כל הרכבה שא"ק לג"י כו'. ה"ה נטיעה והברכה כדמשמע בר"ה (י' ב') ובפסחים (נ"ה) אלא מאי דסיים ת"ק נקיט ועמש"כ פ"ב דפאה מ"ז:

משנה ז

ואם לאו אסורין בשביעית. מפי' הרמב"ם והרע"ב משמע דהיינו שנוהג בהם קדושת שביעית אבל לעקרם א"צ וכמו אסורים בשביעית לקמן מ"ט ובאילן אמרי' לעיל דאפי' נקלט בתוספת שביעית יעקור לפירושם שם וכפירש"י בר"ה (י' ב') וצ"ל דהכא מיירי שנשרו מאליהן ולפ"ז לא קשה ג"כ מה שהקשו התוס' שם והר"ש כאן על פירש"י הנ"ל ממתניתין דהכא ועיין בגיטין (נ"ג נ"ד) ולשון הרמב"ם בסוף פ"ג מהל' שמיטה:

משנה ח

פול המצרי שזרעו לזרע כו'. עי' פי' הרמב"ם והרע"ב. ורש"י בר"ה (י"ג ב') פי' לאכול את זרעו ונראה כוונתו דהיינו לאכלו כשיתבשל ויתיבש כ"צ ולירק היינו לאכלו כשהוא עדיין לח כמו בזמנינו הפולין והקטניות:

שם רא"א כו' משתרמלו כו'. פליג על ר"ש דאמר כיוצא בהן דהיינו בתר השרשה ואמר הוא דלא אלא אזלינן בתר הבאת התורמל ופי' הר"ש הביאו גם התוי"ט נפלא ממני:

פרק ג

משנה א

בתוי"ט ד"ה משיפסקו כו' ירושלמי כו' א"ר יוסי הד"א לא חשו לעו"ש. ובתו"ח אף ע"ג דבשבת חששו למ"ע דאורחים בסי' רמ"ד כו' די"ל דזיבול הוא מדרבנן. זה אינו דהתם נמי ע"י עובדי כוכבים אפי' שכרו לימים אינו אלא מדרבנן. אלא החילוק הוא דשבת איסור סקילה לפיכך החמירו בה אפילו במידי דרבנן וכדמחלק הש"ס בסוכה (ט"ז ב'):

משנה ג

ברע"ב ד"ה ר"מ אוסר. בירושל' מוכח דביותר מכשיעור כ"ה בר"ש כו' לכאורה תמוה דגם ביותר מכשיעור איכא האי ק"ו דהא לעיל תנן מוסיפין על המשפלות. וראיתי בירושלמי שמביא ברייתא דר"מ פליג וס"ל דכן אין מוסיפין על המשפלות:

בתוס' חדשים ד"ה וחכמים אוסרין. אין להקשות דהיינו ת"ק דלעיל כו' . הן לפי מה שהביא הר"ש מירושלמי דר"ש מיירי באשפתות פחותות מי"ד משפלות. וחכמים משמע דל"פ אלא על יתר מכן אבל בג' אשפתות מודו דשרי. א"כ פליגי ג"כ על הת"ק דמשנה לעיל דלא שרי אלא מעשר עשר משפלות ולא פחות. וגם יש לדייק דלא אסרי ביתר מכאן אלא בפחותות מי' משפלות אבל אם הם מעשר עשר שרי וא"כ פליגי גם בזה על ת"ק דלעיל:

משנה ה

במשנה לא יפתח כו'. לולי פי' רבותי נ"ע הייתי מפרש עד שיהיה בו היינו שימצא בו כ"כ אבנים כדמפרש שאז יתלה הרואה שעושה לצורך האבנים ומותר לפתוח אפילו בתחלה היינו אף שלא היה מגולה כלל. אבל בפחות מזה אין דרך לפתוח מחצב עבורם ויאמרו דלתקן שדהו עושה. דומיא דגדר אבנים במשנה דלקמן. ופי' זה מכוון יפה בלשון המשנה:

משנה ז

במשנה אבנים כו' אם יש בהן שתים כו'. תימה למה יקל כאן מגדר דלעיל דבעינן עשרה. ולכן היה נ"ל דבאמת כאן חמור כיון דהם במחובר. (עתוי"ט ד"ה המסקל) ואינו מותר אלא אותן השתים בלבד. וכ"מ לשון הרמב"ם בחבורו פ"ב שבדין גדר כתב (בה"ז) ורוצה ליטול כל אבניו. ובדין שלפנינו כ' בה"ט מותר ליטול אותן. ואולי גם רבי כוון לזה דשם אמר שיש בו וכאן אם יש. והוא ידע דרכי הלשון אף שמאתנו נעלמו (עמש"כ במהדורות בס' נת"ע ד' קי"א א') אולם מסתפינא מהר"ש שלא הבין כן:

שם בתוי"ט ד"ה המסקל כו' בירושלמי פריך כו' א"ר יונה כאן בתלוש כו' ומן התימה בעיני כו'. ובאמת קושיית הירושל' נפלאה. דהא יש לנו הרבה מה שמותרין בתוספת שביעית ואסורין בשביעית עצמה. וכן הר"ש ושנ"א לא הביאוהו:

פרק ד

משנה ב

במשנה בש"א אין אוכלין פ"ש בטובה כו'. הן לפי הגי' שלפנינו בעדיות פ"ה והיא גי' הראב"ד שם צ"ל גם הכא בדברי ב"ש אלא בטובה. ובזה יישבתי המנהג שאומרים לכהנים אחר ירידתם מן הדוכן ישר כחכם. אשר רבים לעגו ע"ז כיון שהם מצווים בכך. ועוברים בג' עשין אם לא יברכו. דהא ה"נ מצווים הבעלים להפקיר ואפ"ה מותר להחזיק להם טובה לכ"ע:

משנה ד

במשנה ומודים במחליק עד שיגום. פי' לא שרי רק באופן שיגום. והרבה תמצא בלשון חז"ל שמוש מלת עד על כוונה זו והתוי"ט לא ירד כאן לזה:

משנה ו

לא שיעלה אלא שלא יוסיף. כה"ג בפכ"ג דשבת מ"ה:

פרק ה

משנה ד

בתוי"ט ד"ה לוף של ע"ש כו' ולא הוסיף כו' שאם הוסיף כו' כ"ה בר"ש ולפי מה שכתבתי כו' בשם הרמב"ם דכל הספיחין אסורים באכילה יל"פ כו'. ותמוה דהא במשנה דלעיל כ' הר"ש בפי' הירושל' דלא אסרו אלא בהני דתחלת גידולן בשביעית כו' והתוי"ט עצמו הביאהו שם וכל שכן הכא שנשלם בששית ולא הוסיף אלא צמחים בזה:

משנה ה

ברע"ב ד"ה רי"א מיד ואע"ג כו' בלוף הואיל וצריך לעקרו בשביעית אלא בשנוי כו' הלכך כו' לא שכיח דאיסורא כ"ה בר"ש בפי' הירושלמי. לכאורה תמוה דהא פי' שם דאינו אלא בלא הוסיף ספיחין והני דהתירא נינהו ומה לן למיחש להו. וצ"ל דכוונתו דבהוסיפו ספיחין אסור לעקרן כלל בין ע"י שינוי בין שלא ע"י שינוי. וה"ל למיחש שמא עקר הני דהוסיפו. וע"י שינוי כדי לגנוב את העין לאמר דהן לא הוסיפו אבל בלא שינוי לא יעקור דזה אסור בין בהוסיפו ובין בלא הוסיפו:

משנה ז

בתוי"ט ד"ה ואם הביא יותר כו'. תמה על הרמב"ם שהשמיט לבבא זו. ונעלם מכ"ת שהביאה בפ"ד הכ"ד לכוונה אחרת ע"ש:

פרק ו

משנה א

בתוי"ט ד"ה מכזיב פי' הר"ב כזיב משוך כו' ועוד שלא פי' ועד (הנהר) [אמנון] **מהיכן כו'**. ולכאורה יותר קשה לפירושו רישא דמתניתין דקתני כל שהחזיקו עו"ב מא"י ועד כזיב והרע"ב כ' דהרצועה היוצאת מעכו (שהיא בריבועה דא"י) עד כזיב לא כבשוה עו"ב וצ"ל לפירושו דה"ק כשהחזיקו עו"ב מא"י ועד כזיב פי' וכן עד כזיב דהיא אותה רצועה שיוצאה מעכו אליה דאע"פ שלא כבשום ל"נ ול"נ וטעם שגזרו עליה אולי מפני שקצרה היא שלא היתה ידועה לכל שלא כבשוה:

משנה ב

עושין בתלוש בסוריא כו'. נל"פ עפ"י מש"כ הרמב"ם בחבורו רפ"ד שעם קצר כה"ש כדרך הקוצרים לוקה (והיינו אפי' מן המופקר) מלאו דלא תקצור (ועיין לקמן בפירושו בפ"ח מ"ו) ומש"כ שם גם אם העמיד כרי ודש בבקר (דזהו מלאכת תלוש) נ"ל דאינן אלא דרבנן ובר"פ כ"ג בשבת אמרינן דשביעית בתלוש ליתא וכפירוש התוס' שם וכללא דר"ע כפי' הא' שבהרע"ב:

פרק ז

משנה ב

עי' היטב פי' הרמב"ם. ומשמע לי ממש"כ ושאמר בזו הלכה וממין הצובעים (כוונתו להשנוי בסיפא) אינו מפרש כו' אבל הוא תחלת הדבר כו' וכן לקמן וחזר והחל כו'. שלא היה גורס ברישא ומתקיים בארץ וזה דלא כהר"י קורקס שבכ"מ בפ"ז דהל' שמיטה הי"ד והתוי"ט. והאחרון שגה עוד במחכ"ת במש"כ אבל שאינו מאכל אדם ובהמה אע"פ כו' דהל"ל עוד ולא ממין הצובעים כמבואר בפי' הרמב"ם ובחבורו ובדברי הרי"ק ומאי דמשמע לפי פירושו דלא שנה התנא חילוק דהמתקיים בארץ אין לו ביעור אלא במין הצובעים דבמאכל אדם ובהמה אף המתקיים יש לו ביעור ומאי דהתנה בריש מתניתין דלעיל ואינו מתקיים צ"ל דלא קאי אלא אאו ממין הצובעים דסמיך ליה צע"ג. דמנ"ל לתנא זה דאדרבה דהא עיקר ד"ז ילפינן מקרא דולבהמתך ולחיה כו' כלה כו' משמעו דבמאכל בהמה איירי:

משנה ג

במשנה והגלעינין. בשנ"א וגרעינין חזו להסקה. קשה הא עצי הסקה אין בהם קדושת שביעית כאשר הביא לעיל מ"ח בשם הירושל' האיזוב כו' שלקטן לעצים אין קדושת שביעית חלה עליהן ועי' סוכה (מ') וב"ק (ק"א ב') ולשון הר"ש וחזו נמי לבהמה כו' ועי' ברכות (ל"ו ב') תוס' ד"ה קליפי ובמה שציינתי ע"ד ועי' כ"מ בפ"ז מהל' שמיטה הט"ו: **שם ולא יהא לוקח כו' ומוכר בשוק כו' ועי' ר"ש.** ובפשוטו נראה דללקוט ולמכור רשאי ודנקיט ובנו מוכר ע"י הוא לרבותא דאף דבנו אינו לוקט בעצמו ומחזי כלוקח מאביו ומוכר קמ"ל וכ"נ שפי' השנ"א ועי' בע"ג ר"פ השוכר בתוס' שנדחקו הרבה בפי' משנה זו: **בהרע"ב ד"ה ולא בנבלות סתם יינם כו' אסור לעשות בו סחורה.** תימה דתיפוק ליה שאסור בהנאה כמבואר בכ"ד במס' ע"ג ועי' פסחים (למ"ד) בתד"ה אמר רבא ובגה"ש שם ובמש"כ עליו בעז"ה:

[**בתוס' חדשים על סה"ד בתוי"ט לסחורה שריא.** ונראה דלק"מ דבפסחים כו'. נ"ב עי' שו"ת ח"ס חיו"ד סי' ק"ו ובסי' ק"ח ובנו"ב מ"ת חיו"ד סי' ס"ב שתירצו כך. - מהגרמ"ש]:

[**בתוס' רע"א אות ל"ב בד"ה וכך הקשה במ"ל פ"ח מהל' מאכלות אסורות כו'** נ"ב וכן בפר"ח יו"ד סי' קי"ז ותירץ כן וחידוש על המל"מ שלא הביא מהתוי"ט ועי' נו"ב מה"ת חיו"ד סי' ס"ב שהביא ג"כ תירוץ זה משם הפרי תואר. והוא הקשה עליו הרי שר האלף לא נזדמנו בביתו ואיך יקחם לכתחלה למוכרם ע"ש וכן הקשה הב"ד כאן. ועי' במראה הפנים בירושלמי ספ"ז דב"ק. ועי' בשו"ת ח"ס חיו"ד סי' ק"ח. מהנ"ל]:

משנה ד

במשנה רי"א אף מי שנתמנה לו לפ"ד לוקח ומוכר כו'. נל"פ דר"ל דמי שנתמנה לקנות בדרך מקרה שרי ואינו אסור אלא למי שאומנתו בכך לקנות ולמכור ומה שפסק הרמב"ם כר"י התוי"ט הניחו בצ"ע ובירושלמי פסקו כר"י ואף דמשמע דעל ר"י דסנהדרין קאמר כי כן כל הסוגיא דהכא איתא שם והתם לא הובאו דרבי יהודה דהכא וכן בבבלי שם פסק אותו אמורא כוותיה והתם ודאי לא קאי רק אהא דסנהדרין מ"מ הא משמע מהירושלמי דר"י דהכא אזיל לשיטתיה דשם ועי' בשנ"א:

משנה ז

בתוי"ט ד"ה ורד חדש כו' ופי' בו הר"ש כדברי הר"ב ודבר תימה מאי ק"ל אפי' כו' דשמן נו"ט בוורד כו'. ואנכי תמה על תמיהתו כיון דחזינן דהירושלמי ס"ל דגם ורד נו"ט בשמן אלא שאינו אוסר קודם הביעור לכן שפיר מקשה מסיפא דחייב בביעור ומאי דאיצטריך תנא לאשמעינן דין דאשתהי בחרובין ולא נקטו בוורד גופא י"ל דוורד שהוא רך אין דרך

לשהותו בשמן שנימוח שם וכיון שקלט השמן ריחו נוטלהו מתוכו. ועוי"ל דוורד אפי' אישתהי מותר דכל טעמו נפלט ממנו בשעה מועטת וכמו בשבת דתנן בפ"ג דעוקצין מ"ד משנתן טעמו בקדירה אין בו משום תרומה:

פרק ח

משנה ב

ברע"ב ד"ה לאכילה כו' בענבים כו' דיש בהן כו' וסיכה. תמוה דהא במשנה מבואר דלא יסוך יין:

בשנ"א ומע"ש אסור כו' ובין טהורה כ"מ בגמרא דילן עי' בדבריו לקמן בפ"ב דבכורים מ"ב ומ"ש שם וכ"כ ר"ש פשוט דט"ס הוא וצ"ל רש"י כי כן כ' ביבמות שם ועמש"כ בסוכה (ל"ה) ראיה לדעתו ז"ל:

משנה ד

ברע"ב ד"ה כשאלקוט כו' משום דמת"ח יהבי זה לזה כפי' הר"ש לכאורה גם בלא טע"ז מותר כמו במשנה דלקמן אבל נותן הוא לבייר לשתות ומה לי דמי שביעית ומ"ל פירות שביעית עצמן רק דקמ"ל הכא דאף דעדיין אין בידו הירקות ומחזי כמו שלוקח ממנו הככר באמונה ואח"כ משלם לו החוב מפירות שביעית אפ"ה שרי משום דמצויין. וה"ל כאלו הן כבר בידו וכ"נ שפי' הרמב"ם. ואולי הר"ש רוצה לפרש מותר דהכא כמותר דרישא דפירש דהככר אין בו קדושת שביעית כלל ודלא כהרמב"ם בחבורו שכ' ואותו הככר ה"ה כפירות שביעית:

משנה ח

ואם סך יאכל כנגדו וכן במ"ט וחכ"א יאכל כנגדו. ק"ל דמאי מהני בזה שיאכל כנגדו הלא הפרי עצמו לעולם אסור [אולם מצינו כה"ג לר"א בע"ז ספ"ג וע"ש בר"ן וברא"ש בפ"ג דערלה מ"ז ולכאורה החליפו ר"א וחכמים שיטתן דשם בהא דלקמן מ"ט ואולי דזהו כוונת ר"ע במה שאמר שתוקו כו'] ועוד כיון שכבר כלה ונפסד איך יתפוס פדיונו ועי' במרובה (ס"ט) תד"ה כל הנלקט ולהמש"כ התוי"ט דלא הוי אלא קנסא א"ש ועי' סוכה (ל"ט) תד"ה מעות (מ' ב') ד"ה אין שביעית ועמש"כ בתרומות פ"ו מ"א:

משנה יא

בפי' הרמב"ם שמפני כבודו אפשר כו' וכ"כ בחבורו פ"ה ה"כ. והראב"ד השיג א"כ לא ירחץ בשום מרחץ כו' ועיין בתוי"ט. ול"נ דל"ק דדוקא בזה יטעה לומר כמו דשרי בתבן של שביעית כמו כן שא"ד אפי' הנאכלים משא"כ משאר מרחץ מאין יבואו לטעות ודע

שהרמב"ם שם כתב ברישא דאפי' בשכר מותר והראב"ד אוסר דהוי כסחורה והכ"מ כ' די"ל דלא נאסרה סחורה אלא בראוים לאכילה כו' ותמוה דהרי בפ"ו ה"ב כ' הרמב"ם דלא יצבע מקליפי שביעית בשכר מפני שזה עושה סחורה והרי הם ממין הצובעים ואפ"ה אסור הסחורה וה"נ ליישב קצת במש"כ הכ"מ לקמן פ"ז הט"ו כיון שעיקר הפרי ראוי למאכל אדם ע"ש ודוקא נקט הרמב"ם קליפים אבל המשנה לעיל (פ"ג מ"ג) סתמה ולא יצבע בשכר שאין עושין סחורה כו':

פרק ט

משנה ב

וביהודה ההר והשפלה כו'. לענ"ד נל"פ דבגליל כ"א מחלקיו במקום אחד וכדמפרש מכפר כו' אבל ביהודה הרריה ושפלותיה המה מפורדים ומפוזרים ואעפ"כ כל הרים דין אחד להם וכן שפלותיה (והוא לשיטת הר"ש ותוס' בפ' מש"נ) וזהו שאמר ושפלת לוד כשפלת הדרום ור"ל אע"פ שרחוקות זו מזו וכן ההר שלה (ר"ל של שפלת לוד) כהר המלך ר"ל ג"כ אף שרחוקים זמ"ז מב"ח ועד הים מד"א ר"ל שחלק זה והוא העמק נמשך במקום אחד מב"ח ועד הים גם יתכן דאשמעינן דאף שיש במשך הזה איזה הרים ושפלות קטנים עכ"ז נכללים בשם עמק ודין אחד לכל השטח ההוא:

משנה ה

בפי' הרמב"ם והל' כר"ג כו' אלא מטעם שהוא ע"ד רבי (**ר"ל דרבי שסדר המשנה הכריע כוותיה**) **והגמ' פסק הלכה כרבי מחבירו**. ובתוי"ט העתיק מחבריו וז"א עי' בב"ב (קכ"ד ב') ובתד"ה מספקא אבל מ"מ ק"ל דהא ר"א ור"י רבותיו של ר"ע היו ורבי תלמיד תלמידיו וזה ודאי שאין הל' כרבי נגד רבו עי' מנחות (ל"ח ב') תד"ה אלא ונראה דהרמב"ם אזיל בשיטת הרי"ף רבי' דרבו עי' שבת פי"ט בהרא"ש סי' ה' ובק"נ שם אות י"ב:

משנה ז

ברע"ב ד"ה עד אימתי עניים נכנסין לפרדסאות כו' ליטול לקט כו' ובפי' הרמב"ם לאסוף הלקט והפרט כו'. מאי שייטא דלקט דפרדס (ועמש"כ בפ"ז דפאה מ"ב ומ"ו) וכן לשון הר"ש אינו מדויק בזה:

משנה ט

ר"א ינתנו לאוכליהן כו'. עי' במפרשים ע"פ הירושל' ואנכי תמה דהא דאין אוכלין פ"ש בטובה היינו להחזיק טובה לבעל השדה מפני דהפקרא דמלכא הם אבל מי שזכה בהן אפי' למכרן רשאי כדמוכח בכ"מ במכילתין וכש"כ שמותר להחזיק טובה וי"ל

דלמכרן עדיף טפי משום דהדמים נתפסין בקדושת שביעית ויוציאם לאכילה ושתיה וסיכה משא"כ בהחזקת טובה. עי' בר"ש לעיל פ"ח מ"ד והבאתי לשונו שם ובסוכה (ל"ט א') במשנה ונותן לו אתרוג במתנה ומוכח בגמרא שם דאפילו אינו מבליע לו דמיו בלולב שרי וחוזר וא"ל הרי הפירות הללו נתונים לך במתנה ע"ש:

פרק י

משנה א

הקפת החנות א"מ. עי' לשון הרמב"ם והרע"ב. וק"ק מלעיל פ"ח מ"ד לקח ממנו סתם ל"י לו מד"ש שאין פורעין חוב מד"ש וע"ש לשונם:

משנה ד

מוסר כו' שכל חוב כו' עי' סמ"ע סי' ס"ז סקל"ט והר"ן בפ' השולח העתיק את כל חוב כו' וזהו גי' נכונה:

משנה ה

בתוי"ט בסד"ה והמאוחר פסול. ודלא כהירושלמי. [נ"ב עי' בתומים סי' ס"ז אות כ"ז. ועיין בבה"ע אות פרוזבול בשם רבינו נסים בתשובה (והוא רבינו נסים גאון). - מהגרמ"ש]:

משנה ו

בתוי"ט בסד"ה אלא על הקרקע. וטעם השני כתב ג"כ הרשב"ם כו' נ"ב כ"כ רש"י בגיטין (ל"ז א') ובב"ב (כ"ז א') הטעם השני. [וכן התוס' שם. - מהגרמ"ש]:

בתורע"א אות מ"ה הומ"ל למינקט בששעבד לו אביהם גם מטלטלי בפירוש או מטלטלי אג"ק כו'. אע"ג דללקוחות לא מהני אף ששעבדם בפירוש (זולת אג"ק) כדאיתא בב"ב (מ"ד ב') מכל מקום ליתומים מהני עי' תומים סי' ק"ז סק"ג אבל מ"מ דבריו תמוהים במש"כ אג"ק דכיון דיש לו קרקע אפי' מכרה אח"כ תיפוק ליה דכותבין פרוזבל משום לתא דידה וכן במשל ראשון שכ' גם מטלטלי משמע נוסף על הקרקע א"כ איירי ביש לו ויקשה הא דאמרן: